

Janakkalan varhaiskasvatuksen osallisuuden kriteerit

LAPSI OSALLISENA TOIMINNAN SUUNNITTELUSSA JA TOTEUTTAMISESSA

- Lapsi osallisena toimintaympäristön suunnittelussa ja rakentamisessa:
 - Toimintavälineet ovat lasten saatavilla. Liikunta-, taide- ja musiikkivälineitä kuuluu saada käyttää joka päivä.
 - Oppimisympäristöä muokataan yhdessä lasten kanssa lasten kiinnostuksen kohteiden perusteella.
 - Omat lelut, kirjat ja pelit rikastavat oppimisympäristöä ja niitä voi tuoda päivittäin. Pelisäännöt sovitaan yhdessä lasten ja huoltajien kanssa.

Keskustelu ryhmissä:

- Miten lapset voivat olla mukana toimintaympäristön suunnittelussa ja rakentamisessa?
- Kokemuksia ja esimerkkejä oppimisympäristön muokkaamisesta lasten kanssa
- Mitä ajatuksia teillä on omiin leluihin liittyvistä säännöistä?

- Toiminta lähtee lasten mielenkiinnon kohteista:
 - Asioiden tutkiminen, tekeminen ja kokeileminen lähtee innostuksesta, ei pakon kautta.
 - Lapsella on oikeus olla myös osallistumatta.
 - Kaikkien ei tarvitse tehdä samoja asioita, ei samaan aikaan eikä ylipäätäänkään.
 - Lapsen aloitteet ja valinnat vaikuttavat toimintaan, sen alkamiseen, kulkuun ja etenemiseen
 - Lapsi saa valita erilaisia toimintoja. Kasvattajan tehtävänä on mahdollistaa monipuolinen oppimisympäristö, jossa on mahdollisuus tarttua monipuoliseen toimintaan ja innostaa lasta tarttumaan erilaiseen tekemiseen.
 - Lapsella on oikeus valita leikkinsä ja leikkikaverinsa.
 - Lasten kanssa toimitaan pienissä ryhmissä. Lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa ryhmien muodostamiseen ja itse toimintaan sekä paikkaan, missä toimitaan (esim. ulkoilu päiväkodin pihan sijaan metsässä).
 - Leikki on kaiken toiminnan ydin. Sille tulee olla aikaa, tilaa, sallivuutta. Leikin avulla voi oppia niin monta asiaa, leikin arvostaminen.

- Yhteisissä tilanteissa, esim. lepopetki, sovitaan ja äänestetään yhdessä, mitä kirjaa luetaan, mitä musiikkia kuunnellaan, jne.

- Toiminnan dokumentointi lasten kanssa

Keskustelu ryhmissä:

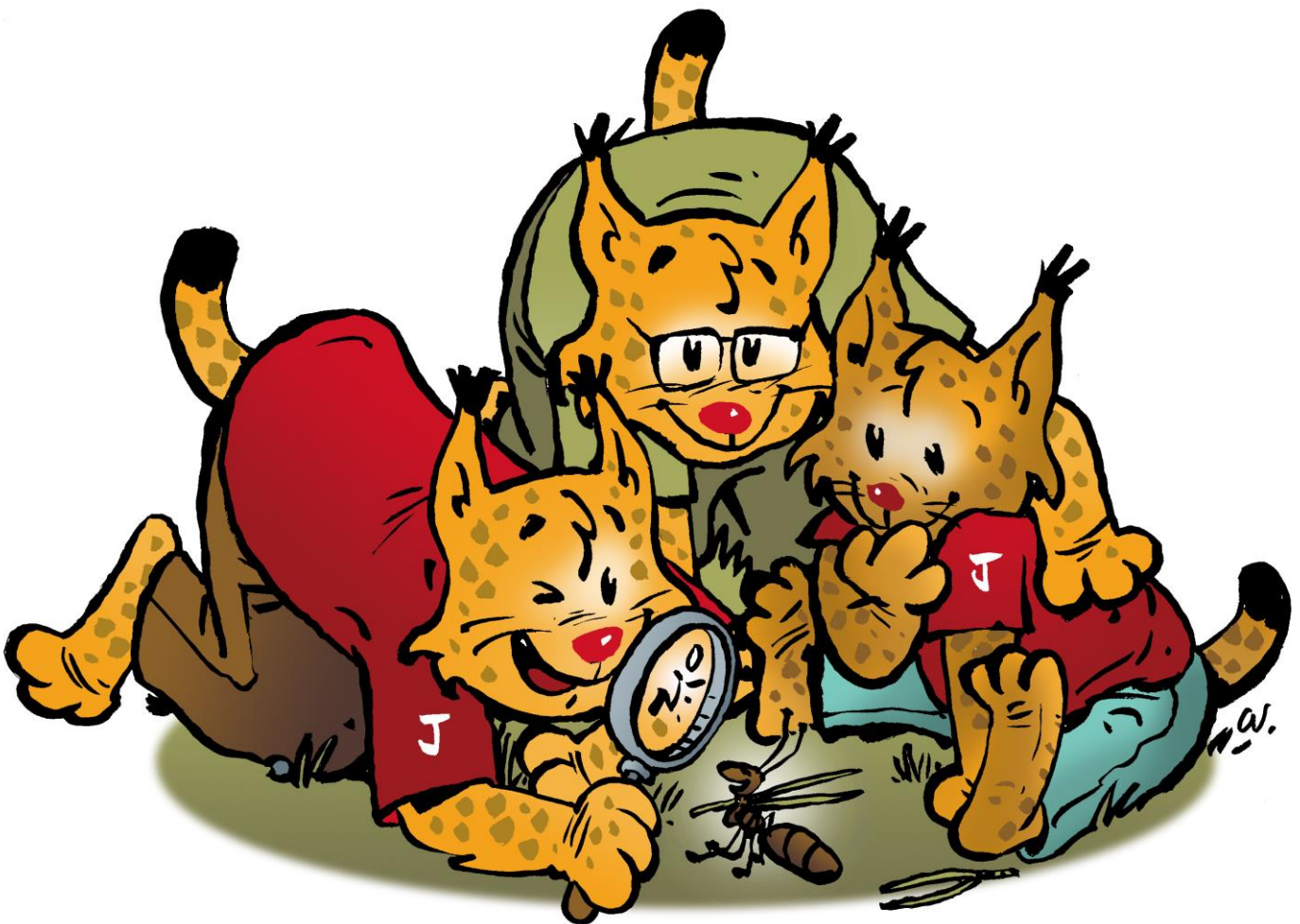
- Miten varmistatte, että toiminta lähtee lasten mielenkiinnon kohteista?
- Millaisia hyväksi todettuja ja toimivia menetelmiä olette hyödyntäneet lasten mielenkiinnon kohteiden, mielipiteiden ja toiveiden selvittämisessä?
- Esimerkkejä toiminnan dokumentoinnista lasten kanssa

LAPSELLA ON MAHDOLLISUUS VAIKUTTAA ITSEÄN KOSKEVIIN ASIOIHIN

- Lapset saavat olla ohjaamassa erilaisia toimintoja, kuten esimerkiksi aamupiiriä.
- Lapsi voi yhdessä aikuisen kanssa pohtia vaatevalintoja (pukeutuminen lapsen yksilöllisen kylmän / lämpimän tunteen mukaisesti).
- Lapselle valinnanvapautta lepo -ja ruokailuhetkellä: miten päin nukkuu, millä nukkuu, minkä unikaverin kanssa nukkuu, ottaako ison vai pienen annoksen, haluaako ruoan lautaselle sekaisin vai perunat ja kastikkeen erilleen ja maistanko salaattia hernettä vai jotain muuta?

Keskustelu ryhmissä:

- Mihin lapset saavat vaikuttaa?
- Mihin lapset eivät voi vaikuttaa? Miksi? Perusteluja.
- Voisiko lapsen mahdollisuutta vaikuttaa itseään koskeviin asioihin lisätä?
- Esimerkkejä toiminnoista, joita lapset saavat olla ohjaamassa

LAPSI OSALLISENA OMAN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMANSAN LAATIMISESSA

- Lapsi on mukana vasukeskustelussa. Lapsen osallistuminen vasukeskusteluun sovitaan tilanteen mukaan (lapsi mukana osan aikaa / koko ajan).
- Vasukeskusteluun osallistumisen tukena voidaan käyttää erilaisia välineitä ja menetelmiä, esim. kuvat, haastattelut, kerro lempipaikkasi, lempikaverisi, jne.

Keskustelu ryhmissä:

- **Miten lapsen osallisuus oman varhaiskasvatussuunnitelmansa laatimiseen ja arviointiin on mahdollistettu?**
- **Kokemuksia ja esimerkkejä menetelmistä ja keinoista lapsen äänen kuulemiseksi**

KASVATTAJAN ROOLI

- Kasvattaja pohtii aktiivisesti sääntöjen ja sallivuuden suhdetta omassa toiminnassaan: turhat ja tarpeettomat kiellot ja rajoitukset pois.
- Kasvattaja menee lapsen lähelle, kun on asiaa eikä huuda kaukaa.
- Kasvattaja kannustaa ja kehuu.
- Kasvattaja ottaa lähelle ja lohduttaa, jos lapsella on paha mieli ja juttelee lapsen kanssa, mistä paha mieli johtuu. Lapsella on lupa olla pahalla mielellä.
- Kasvattaja on läsnäoleva ja sensitiivinen, osoittaa lapselle hellyyttä ja hoivaa, kuuntelee ja antaa mahdollisuuksia. Kasvattajan vuorovaikutus pieneen lapseen on positiivisen tunneilmaston luomista ja ylläpitämistä.
- Kasvattaja antaa lapselle aikaa: aikaa tehdä, oppia ja erehtyä.
- Kasvattaja luo kiireettömän ilmapiirin ja huomioi lapsen temperamentin. Hitaankin lapsen kuuluu saada toimia rauhassa ilman jatkuvaa hoputtamista.
- Kasvattaja antaa lapselle mahdollisuuden olla myös tekemättä mitään.

Keskustelu ryhmissä:

- **Kasvattajan itsearviointi, tiimiarviointi, ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman arviointi**
- **Millaisia rakenteita, menetelmiä ja välineitä teillä on käytössä kasvattajien / tiimin / ryhmävasun arviointiin?**

Janakkalan vasu (kriteerit s. 88-89)

https://www.janakkala.fi/wp-content/uploads/2017/12/VASU_1.8.2017_Janakkala-.pdf

Kriteerivideo

<https://www.youtube.com/watch?v=2H5YdES0Hjs&t=15s>

Lisäksi pajassa mainittiin MLL:n Mielenlukutaitoa – oppaasta kasvattajan itsearviointi, joka löytyy linkin sivulta 14:

https://dzmdrerwnq2zx.cloudfront.net/prod/2017/08/04185742/MLL_Mielenlukutaitoa_www.pdf
